

**ETIKA
V PODNIKANÍ**

VYBRANÉ AKTIVITY PRE UČITEĽOV STREDNÝCH ŠKÔL

Vydané organizáciou
Junior Achievement Slovensko, n. o.

Junior Achievement Slovensko je vzdelávacia organizácia, ktorá už viac ako 25 rokov pomáha učiteľom rozvíjať u žiakov základných a stredných škôl podnikavosť, ekonomické myslenie a finančnú gramotnosť.

Budujeme silné partnerstvá s podnikateľským prostredím, podporujeme talent, kreativitu a inovácie. V súčasnosti poskytujeme 7 vzdelávacích programov pre základné a stredné školy, ktoré sú realizované kontinuálne počas školského roka. Školy majú tiež možnosť zapojiť sa do rôznych projektov, ktoré rozvíjajú u žiakov širokú škálu zručností a poskytujú im reálnu skúsenosť a praktický pohľad na rôzne témy.

Vzdelávací program Etika v podnikaní pútavým obsahom i formou prebúdza aktívny záujem mladých ľudí o vnímanie etických hodnôt, podnecuje medzi študentami diskusiu o platnosti univerzálnych etických princípov a hodnôt bez ohľadu na rasu či národnosť a prebúdza v nich záujem o chápanie a rešpektovanie odlišností.

Svojím široko koncipovaným obsahom reaguje na najaktuálnejšie trendy v oblasti etiky podnikania, prispieva k rozširovaniu potenciálu vedomostí študentov, zatraktívňuje a popularizuje túto značne náročnú problematiku.

Súčasťou jednotlivých tematických blokov sú rôzne aktivity na tvorbu hodnôt a formovanie vlastných etických postojov.

www.jaslovensko.sk | www.evp.jaslovensko.sk

Všetky práva vyhradené. | © Junior Achievement Slovensko, n. o.

Program môže na škole realizovať iba učiteľ, ktorý úspešne absolvuje vzdelávanie, ktorého garantom je JA Slovensko.

Tieto vybrané aktivity sú poskytované bezplatne. Aktivity neprešli jazykovou korektúrou.

AKTIVITA | Ruky

Uvedomenie si vlastných pozitívnych vlastností ako aj pozitívnych vlastností ľudí, ktorými sme obklopení, je veľmi dôležité. Niekedy je to pomerne náročné v prostredí, kde sa častejšie hodnotia javy negatívne. Vyskúšajte si aktivitu určenú na nácvik pozitívneho hodnotenia a sebahodnotenia.

Variant 1:

Na papier každý obkreslí obe svoje ruky a do každého prsta vpiše jednu svoju pozitívnu vlastnosť.

Vyhodnotenie: vpísané vlastnosti každý číta, učiteľ ich môže zapisovať na tabuľu. Niektoré vlastnosti sa v triede opakujú. Z nich žiaci vyberú 5, ktoré najlepšie charakterizujú danú skupinu/triedu.

Diskusia: Bolo ťažké nájsť svoje kladné vlastnosti? Ak áno, prečo? Aké by mali byť ideálne pozitívne vlastnosti ľudí? Čo pre vás táto aktivita znamenala?

Variant 2:

Žiaci na papier obkreslia iba jednu ruku a do prstov vpišu 5 vecí, alebo situácií, pre ktoré sú na seba hrdí.

Vyhodnotenie: Žiaci pred triedou a rozprávajú o tom, čo napísali. Nemusia všetci, stačia dobrovoľníci.

Variant 3:

Tento variant je odporúčaný pre skupinu, kde sa už žiaci poznajú. Na papier obkreslia obe ruky a pod ne napíšu svoje meno. Papiere cirkulujú po triede, do prstov žiaci vpisujú, prečo si danú osobu vážia, alebo ju obdivujú.

Vyhodnotenie: Každý si prečíta svoje hodnotenia, dobrovoľníci čítajú nahlas. Pri tejto variante nie je dôležitá diskusia, učiteľ však upozorní žiakov, že pozitívne hodnotenia sú dôležité pre ich psychohygienu.

Adaptované zo zdroja: Zina Pavlovová, Námetý na výučbu etickej výchovy v 5. ročníku, MC 2002

AKTIVITA | Inventár osobných hodnôt

Tvrdenie	Úplne súhlasím	Súhlasím	Neviem sa rozhodnúť	Nesúhlasím	Vôbec nesúhlasím
Verím, že je dôležité pomáhať druhým tak veľmi, ako len môžem.	1	2	3	4	5
Verím, že treba hovoriť pravdu aj vtedy, keď je to ťažké.	1	2	3	4	5
Verím, že je dôležité byť dobrým príkladom pre druhých.	1	2	3	4	5
Verím, že som schopný robiť správne veci, aj napriek odporu a prekážkam zo strany druhých	1	2	3	4	5
Verím, že je dôležité, aby som sa k ostatným správal tak, ako by som chcel, aby sa oni správali ku mne.	1	2	3	4	5
Verím, že úspech sa dostaví, keď sa človek stále snaží, nestačia len zručnosti.	1	2	3	4	5
Verím, že človek neprehrá, kým sa neprestane snažiť.	1	2	3	4	5
Verím, že je dôležité oceniť sľuby.	1	2	3	4	5
Verím, že človek sa musí rozhodovať na základe svojich etických hodnôt.	1	2	3	4	5

Tvrdenie	Úplne súhlasím	Súhlasím	Neviem sa rozhodnúť	Nesúhlasím	Vôbec nesúhlasím
Verím, že mi ostatní môžu dôverovať.	1	2	3	4	5
Verím, že som schopný plniť si svoje povinnosti.	1	2	3	4	5
Verím, že by sa so všetkými ľuďmi malo zaobchádzať dôstojne.	1	2	3	4	5
Verím, že všetci ľudia sú si rovní a zaslúžia si rovnaké zaobchádzanie.	1	2	3	4	5
Verím, že je dôležité skúšať nové veci a riešiť problémy kreatívnym spôsobom.	1	2	3	4	5
Verím, že na každej situácii je vždy niečo pozitívne.	1	2	3	4	5

Vráťte sa k vášmu inventáru osobných hodnôt a sústreďte sa na tvrdenia, pri ktorých ste zakrúžkovali „Úplne súhlasím“ alebo „Súhlasím“. Objavuje sa Vám nejaký systém? Ktoré myšlienky alebo hodnoty sa vyskytujú často?

Napíšte si na papier štyri až sedem vlastností alebo hodnôt, ktoré sú základom toho, kto ste a kým sa chcete stať. Napíšte aj ďalšie hodnoty, ktoré sú pre vás dôležité, ale neboli navrhnuté „inventárom osobných hodnôt“.

AKTIVITA | Dilema

Vyzvite žiakov, aby sa zamysleli nad tým, ako by sa rozhodovali a konali v nasledujúcej situácii z reálneho života. Pri dôležitých rozhodnutiach sa vždy zamyslí nad tým, aký dopad by malo dané rozhodnutie, keby vyšlo na titulnej stránke najčítanejších novín spracované najlepším investigatívnym novinárom. Ak by si stále stál za svojím rozhodnutím, tak do toho ide. Ale ak by nevedel vysvetliť svoje správanie a rozhodovanie hodnoverným spôsobom tak vie, že je to **za hranou etického správania**.

Prečítajte žiakom toto zadanie:

Vynaložili ste veľké úsilie na to, aby ste sa stali dobrým zamestnancom tak, že ste ťažko pracovali a dodržiavali ste pravidlá. Vaša nadriadená vás zavolá do svojej kancelárie a vysvetlí vám, že ste bol vybraný/á, aby ste pre vašu spoločnosť testovali nový spôsob účtovania. Čím viac vysvetľuje tento nový spôsob účtovania, tým viac sa vám to začína nepozdávať. Vyzerá to, že sa snaží využiť vás na okradnutie firmy. Mali by ste to oznámiť, ale viete, že jej šéf je zároveň aj jej dobrým priateľom. A videli ste, že niekoľko ľudí, ktorých nemala rada, vyhodili. Stále ste si mysleli, že ak sa niečo podobné stane, bude jednoduché urobiť správnu vec. Ale potrebujete túto prácu a nie ste si istý, čo robiť ďalej. Čo urobíte?

Úloha: Žiaci si sadnú k PC a budú si pod vedením učiteľa písať postup a zároveň tvoriť odpovede. Môžu pracovať po dvojiciach.

Pozn.: Aktivitu je možné modifikovať ako samostatnú prácu, pričom výsledok bude prezentovaný pred ostatnými žiakmi

Ako budeme definovať problém na pracovisku:

Naformulujem, pred akou etickou dilemou stojím a premýšľam nad možnosťami, ako problém riešiť. Ktoré hodnoty sú v konflikte?

1. Pomenujeme ľudí alebo skupiny, ktorí sú na probléme zainteresovaní.
2. Ktorým z nich môžeme dôverovať, ktorí by sa mohli stať našimi spojencami, kto by nám mohol poradiť?
3. Je niečo na tom, čo mám urobiť, nezákonné?
4. Pripomenieme si svoj cieľ v živote.
5. Zoradíme si hodnoty v osobnom rebríčku.
6. Spresníme si našu najsilnejšiu motiváciu.
7. Čo nám môže zabrániť urobiť správnu vec.
8. Ak sa rozhodneme neeticky, budem sa cítiť vinný?
  - Skôr ako sa rozhodneme, zamyslíme sa: Ak by investigatívny novinár chcel o nás v tejto veci napísať článok, ako by sme sa vyjadrili?
9. Rozhodneme sa, čo urobíme.

Po skončení práce, učiteľ postupne vyzýva dvojice na odprezentovanie odpovedí. Z časového hľadiska je nutné, aby sa k jednej úlohe vyjadrili len 1-2 dvojice. V závere učiteľ zopakuje zodpovedné a morálne správne riešenia.

Tipy na iné zaujímavé aktivity

Dobrák, zloduch a účtovník

Pre túto aktivitu budete potrebovať počítačovú učebňu, resp. počítač. Hra je spracovaná online. Žiaci si ju však môžu zahrať aj doma.

V hre ste v koži riaditeľa finančného odboru mesta. Musíte riešiť rôzne požiadavky, rôznych strán a pritom sa správne rozhodovať. Akékoľvek vaše rozhodnutie má vplyv na mestský rozpočet, ale aj vašu dôveryhodnosť. Je len na vás, či si udržíte svoju pozíciu, stratíte prácu, alebo skončíte vo väzení.

[Online hra je dostupná tu.](#)

Online zadania pre učiteľov občianky a etiky s dôrazom na čestnosť a férovosť

Nadácia Zastavme korupciu, s ktorou v programe Etika v podnikaní spolupracuje aj JA Slovensko, bude od 2. marca 2020 každý týždeň zverejňovať jeden námet na vedenie online hodiny občianskej náuky či etiky.

Čerpajú pritom z metodiky, ktorú vyvinuli v spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom.

[Online zadania nájdete tu.](#)